
Brudd på vilkår

under gjennomføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

Veileder utgitt av

Sekretariatet for konfliktrådene

2. juni 2020

Sekretariatet for konfliktrådene
Møllergata 16
0179 Oslo
www.konfliktraadet.no
22 77 70 01

Veileder 1/2020

Versjon 1.0
Sist oppdatert 2. juni 2020

Innhold

1	Innledning	4
2	Når foreligger det vilkårsbrudd?	5
2.1	Brudd på ungdomsplanen, jf. § 25 første og annet ledd.....	5
2.1.1	Utforming og tiltak – betydning for bruddvurderingen	5
2.1.2	Avtale med fornærmede	5
2.1.3	Særvilkår fastsatt av påtalemyndighet eller domstol.....	6
2.2	Brudd på generelle pålegg, jf. § 27.....	6
2.2.1	Møte til fastsatt tid og sted	6
2.2.2	Møte upåvirket av alkohol eller andre rusmidler.....	7
2.2.3	Ikke vise en truende adferd el.	7
2.2.4	Ikke begå nye straffbare handlinger.....	7
2.2.5	Utenlandsopphold.....	8
2.3	Brudd på rusforbud, jf. § 28 første ledd.....	8
2.4	Brudd på innskjerpingsvilkår, jf. § 31 annet ledd og § 33 annet ledd	9
2.5	Ungdommen må ha opptrådt forsettlig eller uaktsomt.....	9
2.6	Beviskrav.....	10
2.6.1	Generelt.....	10
2.6.2	Særlig om bruk av alkohol eller andre rusmidler	10
3	Hvordan skal vilkårsbrudd håndteres?	11
3.1	Vilkårsbrudd skal møtes med en reaksjon	11
3.2	Rask og konsekvent håndtering	11
3.3	Valg av reaksjon – overordnede momenter.....	12
4	Alternative reaksjoner ved første vilkårsbrudd	13
4.1	Muntlig advarsel.....	13
4.2	Bruddsamtale	13
4.2.1	Innkalling	13
4.2.2	Gjennomføring	14
4.2.3	Ungdommen møter ikke	15
4.3	Innskjerpingsvilkår.....	15
4.3.1	Hvordan gå frem?	15
4.3.2	Ungdommen møter ikke eller vil ikke godkjenne vilkårene.....	16
5	Alternative reaksjoner ved gjentatte vilkårsbrudd	17
5.1	Utgangspunkt	17
5.2	Nytt ungdomsstormøte/ ny ungdomsplan.....	17

5.2.1	Når bør det lages ny ungdomsplan?.....	17
5.2.2	Innkalling	18
5.2.3	Gjennomføring	18
5.2.4	Ungdommen møter ikke	18
5.2.5	Ungdommen godkjenner ikke endringer i ungdomsplanen.....	19
5.3	Avslutning av straffegjennomføring pga. vilkårsbrudd	19
5.3.1	Når bør straffegjennomføringen avsluttes i konfliktrådet?	19
5.3.2	Ungdomsstraff: Saken overføres til kriminalomsorgen	20
5.3.3	Ungdomsoppfølging: Saken overføres til påtalemyndigheten.....	21
5.4	Avbrudd av straffegjennomføringen	22
5.5	Fradrag ved omgjøring	22
5.6	Iverksettelse av tidligere avbrutt straffegjennomføring	23
5.6.1	Generelt.....	23
5.6.2	Når sak returneres fra kriminalomsorgen eller påtalemyndigheten	24
6	Andre beslektede årsaker til avslutning	25
6.1	Ungdomsplan kommer ikke i stand.....	25
6.2	Ungdommen trekker samtykket til straffegjennomføringen	26

1 Innledning

Målgruppen for ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er ungdom som har begått en eller flere straffbare handlinger da de var mellom 15 og 18 år, og som har et oppfølgingsbehov over tid. Ved ungdomsstraff må ungdommens straffbare handlinger være gjentatte eller alvorlige.

Ungdom som gjennomfører ungdomsstraff og ungdomsoppfølging har ofte store utfordringer i livet. Det må derfor være en viss aksept for at ikke alle deler av kravene under straffgjennomføringen følges som forutsatt. Det er imidlertid viktig at det reageres ved brudd, og at bruddhåndteringen oppleves rask, forutsigbar og konsekvent.

Konfliktrådsloven gir ungdomskordinator flere virkemidler ved vilkårsbrudd. Ved ungdomsstraff forutsetter bruken av enkelte av virkemidlene samtykke fra politiet og kriminalomsorgen. I ytterste konsekvens kan ungdomskordinator beslutte å avbryte straffgjennomføringen og overføre saken til påtalemyndigheten (ved ungdomsoppfølging) eller kriminalomsorgens regionale nivå (ved ungdomsstraff).

Formålet med denne veilederen er å gi klarere føringer for når det foreligger vilkårsbrudd og hvordan vilkårsbrudd skal håndteres, for på den måten å sikre en enhetlig praksis, både ved konfliktrådenes saksbehandling og i den tverretatlige samhandlingen.

Sekretariatet for konfliktrådene nedsatte høsten 2018 en tverretatlig forankret arbeidsgruppe med representanter fra påtalemyndigheten, kriminalomsorgen og konfliktrådet. Arbeidsgruppens drøftelser og øvrige tilbakemeldinger har gitt viktige bidrag inn i arbeidet med veilederen, og vi ønsker å rette en stor takk til samtlige av gruppens deltakere. Veilederen ble også sendt på høring til de samme etatene. Veilederen utgis av Sekretariatet for konfliktrådene. Riksadvokaten, Politidirektoratet og Kriminalomsorgsdirektoratet har kommet med innspill og kvalitetssikret det som omhandler påtalemyndighetens og kriminalomsorgens ansvarsområde.

2 Når foreligger det vilkårsbrudd?

[Konfliktrådsloven § 31 første ledd](#) og [§ 33 første ledd](#) regulerer hva som vil være vilkårsbrudd ved gjennomføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Ifølge bestemmelsene må ungdommen enten ha brutt tiltak i ungdomsplanen, (punkt [2.1](#)), de generelle kravene som stilles til ungdommen, (punkt [2.2](#)), eller et særskilt ilagt rusforbud, (punkt [2.3](#)).

I tillegg vil det være et vilkårsbrudd etter [konfliktrådsloven § 31 tredje ledd](#) (ungdomsstraff) og [§ 33 tredje ledd](#) (ungdomsoppfølging) dersom ungdommen bryter et innskjerpingvilkår¹ (punkt [2.4](#) og [4.3](#)).

Ungdommen må ha opptrådt forsettlig eller uaktsomt da han/hun brøt vilkåret, se punkt [2.3](#).

Det er konfliktrådet som har bevisbyrden, det vil si at det er konfliktrådet som må kunne bevise at ungdommen forsettlig eller uaktsomt har brutt ett eller flere av ovennevnte vilkår, se punkt [2.4](#).

2.1 Brudd på ungdomsplanen, jf. § 25 første og annet ledd

2.1.1 Utforming og tiltak – betydning for bruddvurderingen

Straffereaksjonens innhold fastsettes bl.a. i en individuell ungdomsplan med tiltak som ungdommen forplikter seg til å følge.² Planen skal være realistisk ut fra ungdommens forutsetninger og en adekvat reaksjon på lovbruddet og straffen ungdommen er ilagt eller idømt. Hvilke tiltak som kan fastsettes i en ungdomsplan fremgår av [konfliktrådsloven § 25 første ledd bokstav a\) til h\)](#). Listen er ikke uttømmende. Det oppstilles i tillegg egne særregler for ungdomsstraff i [konfliktrådsloven § 25 annet ledd](#). Ungdomsplanen skal godkjennes³ av ungdomskoordinator, ungdom og verger⁴.

Tiltakene bør være konkret og klart formulert. Hvis det er klart når ungdomsplanen skrives, skal planen inneholde oppstartstidspunkt, oppmøtested og hvilken periode tiltaket gjelder for. Tiltakene må beskrives slik at det er tydelig for ungdommen hva som kreves og hva som vil anses som brudd.

2.1.2 Avtale med fornærmede

Gjennomføres det en gjenopprettende prosess mellom ungdommen og fornærmede kan det avtales at ungdommen skal utføre tjenester eller arbeid for fornærmede. Eksempelvis kan dette være hagearbeid, maling eller vasking.⁵ Ungdommens forpliktelse til å gjennomføre avtalen inntas i

¹ Fastsatt i medhold av [konfliktrådsloven § 31 annet ledd bokstav a\) til d\)](#) og [§ 33 annet ledd bokstav a\) til d\)](#)

² Jf. [konfliktrådsloven § 25 første ledd første punktum](#). Se nærmere [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 14.5 side 174](#) og [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 13.1 s. 92](#).

³ Jf. [konfliktrådsloven § 25 første ledd annet punktum](#).

⁴ Se Sekretariatet for konfliktrådenes veileder: «Verger i konfliktrådssaker» av 29. juni 2017.

⁵ Har det ikke vært avholdt en gjenopprettende prosess mellom fornærmede og ungdommen på tidspunktet ungdomsplanen utformes, bør det inntas en beskrivelse om at ungdommen forplikter seg til å oppfylle en slik eventuell fremtidig avtale med fornærmede. Det er kun tillatt å inngå avtale om ikke-økonomisk kompensasjon

ungdomsplanen. Slik vil et brudd på avtalen med fornærmede være et vilkårsbrudd som skal håndteres på lik linje som brudd på øvrige tiltak i ungdomsplanen.⁶

2.1.3 Særvilkår fastsatt av påtalemyndighet eller domstol

Påtalemyndigheten eller domstolen kan fastsette særskilte vilkår for illeggelse/idømmelse av ungdomsoppfølging, for eksempel meldeplikt. Særvilkårene må tas inn i ungdomsplanen for at brudd på disse skal kunne håndteres etter [konfliktrådsloven § 33](#).⁷

2.2 Brudd på generelle pålegg, jf. § 27

Mens ungdomsplanen fastsetter de individuelle kravene til den enkelte ungdom under straffegjennomføringen, angir [konfliktrådsloven § 27](#) generelle krav som stilles til alle som gjennomfører ungdomsstraff og ungdomsoppfølging. Det er viktig at ungdommen gjøres kjent med disse, se punkt [2.5](#).

2.2.1 Møte til fastsatt tid og sted

Ungdommen skal under ungdomsstormøtet, i møte med oppfølgingsteamet og i andre møter eller avtaler som fremgår av ungdomsplanen, møte til fastsatt tid og sted.⁸

Alle deltakere i oppfølgingsteamet må kunne dokumentere avtaler de har gjort med ungdommen om oppmøte, slik at dette kan fremlegges ved et eventuelt brudd.⁹

Ungdommen skal informeres om at dersom han/hun ikke kan møte til avtaler på grunn av sykdom, må dette dokumenteres ved legeerklæring. Hvis ikke annet er avtalt skal denne legges frem snarest mulig etter fraværet.

Merk at kartleggingsamtaler som gjennomføres før straffegjennomføringen iverksettes ikke omfattes av nevnte møteplikt. Manglende oppmøte til slike samtaler må eventuelt inngå i vurderingen av om ungdommen ved å utebli, har trukket samtykket til straffegjennomføringen, se punkt [6.2](#).

mellom fornærmede og ungdommen som del av straffegjennomføringen. Se Sekretariatet for konfliktrådenes retningslinje av mai 2016 (nr. 2/2016).

⁶ Se [konfliktrådsloven § 25 første ledd bokstav a](#)).

⁷ Se eksempelvis [straffeprosessloven § 69 tredje ledd](#), jf. [straffeloven § 36](#) (særvilkår om meldeplikt) og [§ 37](#) (andre særvilkår). Det er imidlertid ikke tillatt å gjøre vilkår om betaling av økonomisk kompensasjon som del av ungdomsplanen, sml. [straffeprosessloven § 69 tredje ledd](#), jf. [straffeloven § 35](#) (særvilkår om erstatning og oppreisning), [straffeprosessloven § 71 a fjerde ledd](#) og ovenfor i fotnote 4.

⁸ Jf. [konfliktrådsloven § 27 første ledd bokstav a](#)).

⁹ *Mal i Elements*

2.2.2 Møte upåvirket av alkohol eller andre rusmidler

Ungdommen skal, i de samme møtene som er nevnt ovenfor, være upåvirket av alkohol eller andre rusmidler.¹⁰

Er det grunn til å anta at ungdommen møter påvirket av rusmidler mv. skal ungdomskoordinator undersøke forholdet med en gang. Ungdomskoordinator kan også pålegge ungdommen ruskontroll.¹¹

2.2.3 Ikke vise en truende adferd el.

Ungdommen skal ikke vise en adferd som kan true sikkerheten til personer som deltar under straffegjennomføringen eller påvirke miljøet på negativ måte.¹²

Bestemmelsen har først og fremst praktisk betydning der oppførselen i seg selv ikke er straffbar. Der oppførselen innebærer en straffbar handling, gir bestemmelsen mulighet til å reagere på vilkårsbruddet uten å måtte avvente avgjørelsen i en ny straffesak, sml. punkt [2.2.4](#).¹³

Det skal imidlertid relativt mye til før ungdommen anses å ha påvirket miljøet på en negativ måte. For eksempel vil manglende oppmerksomhet under gjennomføringen av et tiltak ikke være tilstrekkelig.¹⁴ Videre må ungdommen få lov til å gi uttrykk for følelser, også sinne og frustrasjon. Verbal forulemping av tilstedeværende kan imidlertid anses som brudd på denne bestemmelsen.

2.2.4 Ikke begå nye straffbare handlinger

Ungdommen skal ikke begå nye straffbare handlinger i gjennomføringstiden.¹⁵

Dersom dette likevel skjer, skal nye straffbare handlinger håndteres etter [konfliktrådsloven § 32](#) (ungdomsstraff) og [konfliktrådsloven § 34](#) (ungdomsoppfølging), se [Sekretariatet for konfliktrådenes veileder av 14. januar 2019 \(nr. 1/2019\)](#).

Unntak:

Hvis den nye straffbare handlingen samtidig er brudd på andre vilkår, trenger man ikke avvente den nye strafferettslige behandlingen. I stedet kan man reagere på samme måte som ved øvrige vilkårsbrudd.

Dette er aktuelt i følgende tilfeller:

- (i) når brudd på et tiltak i ungdomsplanen, se punkt [2.1](#), også er en ny straffbar handling,

¹⁰ Jf. [konfliktrådsloven § 27 første ledd bokstav b](#)).

¹¹ Jf. [konfliktrådsloven § 29 annet ledd](#).

¹² Jf. [konfliktrådsloven § 27 annet ledd bokstav a](#)).

¹³ Se Morten Holmboe, Konfliktrådsloven, kommentarutgave, 1. utg. 2016, side 145.

¹⁴ Jf. [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 14.5 side 176](#) og [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 13.1 side 93 flg.](#)

¹⁵ Jf. [konfliktrådsloven § 27 annet ledd bokstav b](#)). Se for øvrig om tolkningen av «i gjennomføringstiden» i Morten Holmboe, konfliktrådsloven, kommentarutgave, 1. utg. 2016, side 145 flg., Magnus Matningsdal, Straffeloven, Alminnelige bestemmelser, Kommentarutgave 1. utg. 2015, side 518 og eksempelvis Gulating lagmannsretts dom av 18. januar 2019 ([LG-2018-110991](#)).

- (ii) når ungdommen har møtt påvirket av ulovlige rusmidler i ungdomsstormøtet, i møter med oppfølgingsteamet eller i andre møter eller avtaler fastsatt i ungdomsplanen, se punkt [2.2.2](#),
- (iii) når ungdommen har opptrådt truende eller lignende., se punkt [2.2.3](#),
- (iv) når ungdommen har brutt et særskilt ilagt rusforbud, se punkt [2.3](#), eller
- (v) når brudd på et fastsatt innskjerpingsvilkår, se punkt [2.4](#) og [4.3](#), også er en ny straffbar handling.

Eksempel:

En ungdom anmeldes for bruk av narkotika i skogen. Hvis det for eksempel er et forbud mot bruk av narkotika i ungdomsplanen, må det vurderes om dette er et brudd på planen. I så fall kan handlingen håndteres som et vilkårsbrudd uten at man trenger å avvente den strafferettslige behandlingen av anmeldelsen. Dersom bruk av narkotika ikke er et brudd på noen av vilkårene som nevnt ovenfor, er det først når den strafferettslige behandlingen er endelig avgjort og ungdommen er funnet skyldig at dette kan håndteres etter retningslinjene for nye straffbare forhold.¹⁶

Dersom det skulle bli aktuelt å oversende saken til kriminalomsorgens regionale nivå eller påtalemyndigheten på grunn av et vilkårsbrudd som også er en ny straffbar handling, bør ungdomskoordinator i forkant av oversendelsen avklare status for den strafferettslige behandlingen av den nye saken med påtalemyndigheten. Hvis det tas ut tiltale for den nye straffbare handlingen, skal vilkårsbruddet også i ungdomsstraffesakene håndteres av påtalemyndigheten slik at retten kan foreta en samlet vurdering av vilkårsbrudd og nye straffbare handlinger.

2.2.5 Utenlandsopphold

Ungdommen skal ikke oppholde seg i utlandet i gjennomføringstiden med mindre ungdomskoordinator gir tillatelse.¹⁷ En eventuell tillatelse eller et avslag skal utformes og journalføres i tråd med Sekretariatet for konfliktrådernes retningslinje av 2. mai 2016 (nr. 1/2016).

2.3 Brudd på rusforbud, jf. § 28 første ledd

Ungdomskoordinator kan, på ethvert tidspunkt i løpet av gjennomføringstiden, forby ungdommen å bruke alkohol eller andrerusmidler.¹⁸ Forutsetningen er at et rusforbud fremstår nødvendig for å motvirke en ny straffbar handling som er rettet mot noens liv, helse eller frihet. Det er her ikke noe krav til samtykke fra ungdommen, og det er derfor strenge vilkår for å ilegge et slikt forbud. Ungdomskoordinator skal oppheve forbudet når det ikke lenger fremstår som nødvendig.¹⁹

Ungdomskoordinator skal undersøke om forbudet blir overholdt, og kan pålegge ungdommen ruskontroll.²⁰

¹⁶ Etter [konfliktrådsloven § 32](#) (ungdomsstraff) og [§ 34](#) (ungdomsoppfølging)

¹⁷ Jf. [konfliktrådsloven § 27 annet ledd bokstav c](#)).

¹⁸ Jf. [konfliktrådsloven § 28 første ledd](#).

¹⁹ Jf. [konfliktrådsloven § 28 annet ledd](#).

²⁰ Jf. [konfliktrådsloven § 29 første ledd](#).

2.4 Brudd på innskjerpingsvilkår, jf. § 31 annet ledd og § 33 annet ledd

Ungdomskoordinator skal fastsette ett eller flere innskjerpingsvilkår dersom det fremstår nødvendig for å motvirke nye brudd.²¹ Fastsettelse krever samtykke fra ungdom og verger²². Ved ungdomsstraff krever fastsettelse også samtykke fra både politiets og kriminalomsorgens representant i oppfølgingsteamet.

Vilkårene kan kun gå ut på at ungdommen skal overholde bestemmelser om oppholdssted, jf. bokstav a), unnlate å ha kontakt med bestemte personer, jf. bokstav b), unnlate å bruke alkohol eller andre rusmidler, jf. bokstav c), eller møte for politiet eller kriminalomsorgen, jf. bokstav d).

Vilkårene kunne ha vært fastsatt allerede ved utformingen av ungdomsplanen. At vilkårene ikke ble fastsatt da kan enten skyldes at man har oversett risikofaktorer, eller at de ikke var aktuelle på tidspunktet.²³

Vilkårene bør være konkrete og klart formulert tilsvarende ved utarbeidelse av tiltak i ungdomsplanen, se punkt [2.1.1](#) annet avsnitt.

Det skal vurderes om det vil være tilstrekkelig for å motvirke nye brudd, at vilkårene fastsettes for en begrenset tidsperiode. Uansett bør det settes en frist for fornyet vurdering av om det er nødvendig å opprettholde vilkåret.

Se for øvrig punkt [4.3](#).

2.5 Ungdommen må ha opptrådt forsettlig eller uaktsomt

Det er ikke tilstrekkelig at ungdommen har brutt vilkår for straffegjennomføringen. Det kreves i tillegg at ungdommen har handlet forsettlig eller uaktsomt da han/hun brøt vilkåret.²⁴

Dette innebærer blant annet at ungdommen må ha blitt gjort kjent med de konkrete forpliktelsene vedkommende har under straffegjennomføringen, både de generelle kravene og hva som kreves av hvert tiltak i ungdomsplanen.

²¹ Jf. [konfliktrådsloven § 31 annet ledd](#) (ungdomsstraff) og [§ 33 annet ledd](#) (ungdomsoppfølging).

²² Se Sekretariatet for konfliktrådenes veileder: «Verger i konfliktrådssaker» av 29. juni 2017 side 9.

²³ Se Morten Holmboe Konfliktrådsloven, kommentarutgave, 1. utg. 2016, side 155.

²⁴ Jf. [konfliktrådsloven § 31 første ledd](#) (ungdomsstraff) og [§ 33 første ledd](#) (ungdomsoppfølging). Definisjoner i straffeloven av [forsett § 22](#) og [uaktsomhet § 23](#)

2.6 Beviskrav

2.6.1 Generelt

Det er i utgangspunktet tilstrekkelig for å reagere på et brudd at det foreligger alminnelig sannsynlighetsovervekt for at ungdommen har brutt et vilkår for straffegjennomføringen (mer enn 50 prosent sannsynlig).

Konfliktrådet har bevisbyrden, og må kunne dokumentere konkret og objektivt hva som har skjedd i saken. Dersom det i en sak er påstand mot påstand og det ikke finnes tilleggsmomenter som gjør den ene påstand mer sannsynlig enn den andre, skal det ikke iverksettes noen reaksjon på vilkårsbruddet.²⁵

Det må kunne bevises at ungdommen er gjort kjent med det konkrete vilkåret og omfanget av dette, se punkt [2.2](#) og [2.3](#). Alle opplysninger som kan dokumentere et brudd skal journalføres.²⁶ I tillegg til konkrete bevis, eksempelvis et positivt analyseresultat fra urinprøve e.l., må ungdomskoordinator journalføre informasjon om hva bruddet bestod i, når og hvor det skjedde og hvem som rapporterte bruddet, se punkt [3.2](#).

2.6.2 Særlig om bruk av alkohol eller andre rusmidler

Ruskontroll skal foretas med hjemmel i [konfliktrådsloven § 29](#) hvis det er et tiltak mot rus i ungdomsplanen²⁷, ungdommen møter ruspåvirket²⁸ eller det er nedlagt særskilt rusforbud²⁹.

Er det fastsatt innskjerpingvilkår mot bruk av rusmidler mv., se punkt [2.4](#) og [4.3](#), må dette kunne kontrolleres på tilsvarende vis for at det skal være mulig å håndheve vilkåret.³⁰ Det forutsetter at ungdom og verger ble gjort uttrykkelig oppmerksomme på det kan gjennomføres ruskontroll før de samtykket til innskjerpingvilkåret, se punkt [4.3.1](#).

Det skal som hovedregel foreligge endelig analyseresultat fra urinprøve, utåndingsprøve, blodprøve eller andre undersøkelser før det iverksettes en reaksjon på bruddet. Hvis ungdommen nekter å avgi prøve, kan det anses som et bevismoment for at ungdommen har ruset seg.³¹

Dersom ungdomskoordinator eller annen deltaker i oppfølgingsteamet oppfatter at ungdommen møter åpenbart ruspåvirket, og ungdommen selv også innrømmer at han/hun er ruspåvirket, må ungdomskoordinator vurdere om det er behov for å iverksette ruskontroll. Hvis det ikke iverksettes ruskontroll, er det viktig at ungdommens forklaring og andre bevis for vilkårsbruddet dokumenteres.

²⁵ Se blant annet [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 14.1 side 165](#).

²⁶ Se [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 10.8.4.1 side 71](#).

²⁷ Se [konfliktrådsloven § 25 første ledd bokstav f](#).

²⁸ Se [konfliktrådsloven § 27 første ledd bokstav b](#).

²⁹ Se [konfliktrådsloven § 28 første ledd](#).

³⁰ Se Morten Holmboe, Konfliktrådsloven, kommentarutgave, 1. utg. 2016 nederst side 149.

³¹ Sml. Retningslinje til straffegjennomføringsloven fastsatt av Kriminalomsorgens sentrale forvaltning 16. mai 2002 ([KSF-2002-9001](#)) [punkt 5.8 \(punkt 58.3\)](#). Se også Morten Holmboe, Konfliktrådsloven, kommentarutgave, 1. utg. 2016 side 151.

3 Hvordan skal vilkårsbrudd håndteres?

3.1 Vilkårsbrudd skal møtes med en reaksjon

Ungdom som gjennomfører ungdomsstraff og ungdomsoppfølging har ofte store utfordringer i livet. Det må derfor være en viss aksept for at ikke alle deler av ungdomsplanen følges som forutsatt.³² Det samme antas å gjelde i forhold til øvrige krav under straffegjennomføringen. Brudd på vilkårene for straffegjennomføringen, skal imidlertid alltid møtes med en reaksjon.³³ Det gjelder uavhengig av hvor lenge det er igjen av gjennomføringstiden.

Formålet med å reagere på vilkårsbrudd at ungdommen opplever at det blir konsekvenser når han/hun ikke følger reglene for straffegjennomføringen og sikre at ungdommen gjennomfører straffen i tråd med gjeldende regler. Det er viktig at fullbyrdelse av fengselsstraff eller gjenopptagelse av strafforfølgning fremstår som en reell mulighet.³⁴

3.2 Rask og konsekvent håndtering

Det skal gå kort tid fra ungdommen begår et vilkårsbrudd, til det iverksettes en reaksjon. Ungdomskoordinator har et overordnet ansvar for dette.³⁵ Straffereaksjonene gjelder unge mennesker, derfor er tidsperspektivet særlig viktig.

De ansvarlige i oppfølgingsteamet må raskt melde fra til ungdomskoordinator, fortrinnsvis samme dag de oppdager at ungdommen ikke overholder fastsatte vilkår. Skjer bruddet på en helgedag eller utenfor normal arbeidstid, kan varsel gis påfølgende arbeidsdag. Det skal også gis beskjed til ungdomskoordinator dersom man er i tvil om kravet til ungdommen er brutt.³⁶

Ungdomskoordinator sørger for at beskjeden fra deltaker i oppfølgingsteamet journalføres, og at ungdommen følges opp med en eventuell reaksjon på bruddet. Ungdomskoordinator skal journalføre begrunnelsen for valg av reaksjon. Begrunnelse kan alternativt gis i referat fra bruddsamtale, ungdomsstormøte, melding om brudd mv.

Ungdomskoordinator kan ved behov drøfte spørsmålet om valg av reaksjon med oppfølgingsteamet. For ungdomsstraff må reaksjoner som krever samtykke fra politiet og kriminalomsorgens representant i oppfølgingsteamet³⁷, drøftes i forkant av iverksettelse, se punkt [4.3](#), [5.2](#) og [5.3](#). Koordineringsgruppen (KOG) kan også spørres om råd, men har ingen særskilt beslutningsmyndighet.

³² Se [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 10.8.4.1 side 70](#) og [punkt 13.1 side 95](#).

³³ Se [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 132](#) og [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 13.1 side 95](#).

³⁴ Se [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 132](#) og [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 10.8.4.1 side 70](#).

³⁵ Se også [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 10.8.4.1 side 70](#).

³⁶ **Mal i Elements**

³⁷ Se [konfliktrådsloven § 31 annet og tredje ledd](#).

3.3 Valg av reaksjon – overordnede momenter

Hvilken reaksjon ungdommen skal få ved brudd beror på en konkret helhetsvurdering.

Ved valg av reaksjon må man vurdere hvor alvorlig bruddet er objektivt sett og ungdommens subjektive skyld. Det vil være av betydning hvilken type vilkår som er brutt. For eksempel vil det være forskjell på å komme for sent til en avtale og det ikke å møte i det hele tatt. Det vil også være forskjell på å utebli fra en fritidsaktivitet og det å levere en positiv rusprøve. Ungdommens motivasjon for videre straffegjennomføring bør vurderes.³⁸ Videre bør det tas hensyn til hele gjennomføringsforløpet, herunder hvor stor del av straffen som er gjennomført og om det foreligger gjentatte brudd.

Reaksjonen på brudd skal ikke være mer inngripende enn det som fremstår som nødvendig for å oppnå formålet.³⁹ Valg av reaksjon bør ikke ødelegge for en god progresjon hos ungdommen.

Ungdommen bør oppleve at bruddhåndteringen er forutsigbar og konsekvent, og at reaksjonen kommer kort tid etter vilkårsbruddet. Hensynet til likebehandling skal tillegges vekt, men det skal også legges vekt på individuelle forhold hos ungdommen.⁴⁰ Det betyr at man må se hen til hvilke personlige forutsetninger den enkelte ungdoms har for å kunne forstå konsekvensene av å bryte vilkåret.⁴¹ Dette medfører at brudd som objektivt sett fremstår som identiske i enkelte tilfeller kan møtes med forskjellige reaksjoner. Forskjellen må imidlertid være faglig begrunnet.

³⁸ Se [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 132](#) og [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 10.8.4.1 side 70](#).

³⁹ Se [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 132](#).

⁴⁰ Se [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 132 og 133](#).

⁴¹ Se [Rt. 2014 s. 1167](#) og Morten Holmboe, Konfliktrådsloven, kommentarutgave, 1. utg. 2016 side 158.

4 Alternative reaksjoner ved første vilkårsbrudd

[Konfliktrådsloven § 31 første og annet ledd](#) (ungdomsstraff) og [§ 33 første og annet ledd](#) (ungdomsoppfølging) regulerer hvordan første vilkårsbrudd skal håndteres.

Ifølge bestemmelsene kan det ved første vilkårsbrudd innkalles til bruddsamtale og eventuelt fastsettes innskjerpingsvilkår. I tillegg gir forarbeidene anledning til i stedet å følge opp enkelte brudd ved bruk av muntlig advarsel.⁴²

4.1 Muntlig advarsel

Hvis et vilkårsbrudd anses bagatellmessig (for eksempel at ungdommen kommer for sent til en avtale), eller hvis det foreligger andre særlig formildende omstendigheter, kan ungdomskoordinator vurdere om muntlig advarsel er en tilstrekkelig reaksjon på bruddet.⁴³

Den muntlige advarselen skal gis så snart som mulig etter at ungdomskoordinator mottok beskjed om vilkårsbruddet.

Det stilles ingen krav til innkalling eller hvordan den muntlige advarselen gis. Det kan gjøres per telefon til ungdommen eller i møte. I samtalen bør ungdomskoordinator spørre om hva som er årsak til bruddet, hva som bør gjøres for å motvirke nye brudd og forsøke å motivere ungdommen til videre straffegjennomføring. I tillegg bør ungdomskoordinator forklare ungdommen hva som kan bli konsekvensene ved gjentatte brudd.

Ungdomskoordinator skal journalføre tidspunkt for- og hovedinnholdet i samtalen.

Ungdomskoordinator skal så snart som mulig sørge for at verger orienteres om bruddet og at det er gitt en muntlig advarsel. Oppfølgingsteam kan orienteres på neste ordinære møte, med mindre særlige forhold tilsier at orientering bør gis før.

4.2 Bruddsamtale

4.2.1 Innkalling

Er det ikke tilstrekkelig med en muntlig advarsel, skal ungdomskoordinator pålegge ungdommen å møte til en bruddsamtale.⁴⁴ Ved lang reisevei, eller der det av andre grunner anses å være den beste løsningen, kan bruddsamtalen gjennomføres som videomøte.

⁴² Se eksempelvis [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 133](#) og [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 10.8.4.1 side 70](#).

⁴³ Se [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 10.8.4.1 side 70](#).

⁴⁴ Dersom bruddsamtale avholdes i tilknytning til et møte i oppfølgingsteam må det være klart for ungdommen at man går over i en bruddsamtale. Videre må referat fra bruddsamtale og eventuelt mal for innskjerpingsvilkår benyttes, i tillegg til at fremgangsmåten som er beskrevet om gjennomføringen av møtet følges.

Innkalling til bruddsamtale skal sendes så snart som mulig etter at ungdomskoordinator mottok beskjed om vilkårsbruddet, og det er viktig at bruddsamtalen gjennomføres så raskt det lar seg gjøre. Det skal i utgangspunktet sendes en skriftlig innkalling,⁴⁵ men dersom dette vil forsinke bruddsamtalen, kan innkallingen gjøres per telefon/SMS som journalføres. I innkallingen må det komme frem hvilke konsekvenser det har hvis ungdommen ikke møter til bruddsamtalen, se punkt [4.2.3](#). Dette må være journalført også der ungdommen kalles inn per telefon/SMS.

Dersom det vil være aktuelt å fastsette innskjerpingsvilkår, se punkt [4.3](#).

Innkalling sendes ungdom, verger⁴⁶ og eventuelt oppfølgingsteam. Ungdomskoordinator må vurdere om det er hensiktsmessig at f.eks. den i oppfølgingsteamet som har ansvaret for det tiltaket der det er vilkårsbrudd deltar i bruddsamtalen.

4.2.2 Gjennomføring

Ungdomskoordinator leder bruddsamtalen. Formålet med samtalen skal være å motvirke nye brudd.⁴⁷

Tema for samtalen bør være årsaken til bruddet, hva ungdommen selv mener kan gjøres for å unngå at slike brudd skjer igjen, samt om det er behov for å fastsette innskjerpingsvilkår eller gjøre endringer i ungdomsplanen. I tillegg skal ungdommen gjøres kjent med hva som kan bli konsekvensene ved gjentatte brudd.⁴⁸

Merk at det i bruddsamtalen kun kan fastsettes innskjerpingsvilkår. Eventuelle andre endringer av ungdomsplanen må gjøres i nytt møte i oppfølgingsteam eller i nytt ungdomsstormøte. Oppfølgingsteamet kan beslutte å fjerne/reducere omfanget av eksisterende tiltak og/eller at det bør fastsettes alternative tiltak innenfor samme formål. Det alternative tiltaket bør ikke være mer tyngende enn det opprinnelige tiltaket.⁴⁹ Hvis det er behov for å utvide eksisterende tiltak, eller fastsette nye mer tyngende tiltak, må det avholdes et nytt ungdomsstormøte. Nytt ungdomsstormøte kan imidlertid kun avholdes dersom det tidligere har vært avholdt bruddsamtale eller eventuelt er fastsatt innskjerpingsvilkår, og ungdommen etter dette på nytt begår nye vilkårsbrudd, se punkt [5.1](#) og [5.2](#).

Det skal skrives referat⁵⁰ fra bruddsamtalen. Referatet skal signeres av ungdomskoordinator, ungdom og verger som har vært til stede møtet. Lar det seg ikke gjøre å signere en utskrift av referatet i møtet, bør det inntas i referatet at dette er gjennomlest og godkjent av ungdom og verger. Signatur innhentes ved neste treffpunkt. Hvis referatet ikke blir skrevet ferdig i møtet, må man oppsummere på slutten av møtet hva man har blitt enige om, og gi ungdom/verge en mulighet til å gi tilbakemelding på referatet når det sendes ut. Referatet skal journalføres.

⁴⁵ **Mal i Elements**

⁴⁶ Se Sekretariatet for konfliktrådenes veileder: «Verger i konfliktrådssaker» av 29. juni 2017 side 9.

⁴⁷ Se eksempelvis [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 133](#).

⁴⁸ Jf. [konfliktrådsloven § 31 første ledd](#) og [§ 33 første ledd](#).

⁴⁹ Se [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 10.6.1.3 side 65](#).

⁵⁰ **Mal i Elements**

Kopi av referat sendes ungdom og verger. Oppfølgingsteam kan orienteres på neste ordinære møte, med mindre særlige forhold tilsier at orientering bør gis før.

4.2.3 Ungdommen møter ikke

Det legges til grunn at ungdommen har en plikt til å møte til bruddsamtale.⁵¹

Møter ikke ungdommen, skal ungdomskoordinator straks forsøke å kontakte ungdommen for å avklare årsaken til fraværet. Ungdomskoordinator må samtidig forsikre seg om at innkallingen er sendt riktig adresse. Alle forsøk på å kontakte ungdommen skal journalføres. Det samme gjelder øvrige opplysninger ungdomskoordinator mottar om ungdommens fravær, se punkt [2.6](#).

Ungdomskoordinator skal på bakgrunn av mottatt informasjon vurdere om straffegjennomføringen skal avbrytes, se punkt [5.4](#).

Det skal avholdes ny bruddsamtale så snart som mulig. Innkalling⁵² sendes senest tre dager etter opprinnelig møtetidspunkt. I innkallingen skal det informeres om følgene av ikke å møte, se nedenfor.

Innkalling til ny bruddsamtale sendes ungdom, verger og eventuelt oppfølgingsteam.

Møter ungdommen til ny bruddsamtale og er motivert for videre straffegjennomføring, kan straffegjennomføringen iverksettes igjen hvis den har vært avbrutt, se ovenfor samt punkt [5.6.1](#).

Dersom ungdommen ikke møter til ny bruddsamtale bør ungdomskoordinator avbryte straffegjennomføringen, hvis dette ikke allerede er gjort, se ovenfor og punkt [5.4](#). Ungdomskoordinator skal deretter på nytt forsøke å oppnå kontakt med ungdommen for å avklare årsaken til fraværet.

Dersom det ikke oppnås kontakt med ungdommen, eller ungdommen ikke kan dokumentere årsaken til fraværet, se punkt [2.2.1](#), kan det normalt legges til grunn at ungdommen har trukket samtykket til straffegjennomføringen. Saken bør i så fall overføres til kriminalomsorgens regionale nivå (ungdomsstraff) eller påtalemyndigheten (ungdomsoppfølging) under henvisning til at samtykket til straffegjennomføringen er trukket, se punkt [6.2](#).

4.3 Innskjerpingsvilkår

4.3.1 Hvordan gå frem?

Ungdomskoordinator skal fastsette innskjerpingsvilkår dersom det fremstår nødvendig for å motvirke nye brudd. Det er naturlig at innskjerpingsvilkår fastsettes i forbindelse med at det avholdes en bruddsamtale.

⁵¹ Se eksempelvis også Morten Holmboe, Konfliktrådsloven, kommentarutgave, 1. utg. 2016 side 144.

⁵² *Mal i Elements*

Se punkt [4.2.1](#) for innkalling til samtalen. Ungdom og verge må i innkallingen varsles om at det er aktuelt å fastsette innskjerpingsvilkår, slik at de kan forberede seg på dette. Ved ungdomsstraff krever fastsettelse av innskjerpingsvilkår samtykke fra politiets og kriminalomsorgens representanter i oppfølgingsteamet. Ungdomskoordinator må derfor vurdere om disse bør delta på møtet. Dersom de ikke deltar, må ungdomskoordinator innhente særskilt samtykke til fastsettelse av aktuelt vilkår. Innhentingene skal i så fall journalføres.

Videre vises det til punkt [4.2.2](#) for gjennomføring av samtalen. Ungdom og verger bør gis en begrunnelse for hvorfor det aktuelle innskjerpingsvilkåret anses nødvendig for å motvirke nye brudd. Begrunnelsen inntas i referatet fra samtalen.

Se nærmere om de enkelte innskjerpingsvilkårene i punkt [2.4](#).

Skal det fastsettes vilkår mot bruk av rusmidler mv.⁵³, må ungdom og verger før samtykke gis, være uttrykkelig informert om at det kan foretas ruskontroll, se punkt [2.6.2](#). Det skal referatføres at ungdom og verge er informert.

Innskjerpingsvilkårene vedlegges⁵⁴ ungdomsplanen. Utskrift signeres av ungdomskoordinator, ungdom og verger. Ved ungdomsstraff skal politiets og kriminalomsorgens representant i oppfølgingsteamet også signere hvis de deltar på møtet.

Kopi av referat og innskjerpingsvilkår sendes ungdom og verger med kopi til oppfølgingsteam.

4.3.2 Ungdommen møter ikke eller vil ikke godkjenne vilkårene

Møter ikke ungdommen til samtalen skal dette håndteres i samsvar med punkt [4.2.3](#).

Hvis ungdommen møter, men ikke samtykker til vilkårene, anses dette etter loven verken som vilkårsbrudd eller trukket samtykke. Det kan imidlertid tilsi at ungdommen ikke har tilstrekkelig motivasjon til å gjennomføre straffereaksjonen, noe som igjen kan være et moment i valg av handlingsalternativ ved eventuelt nytt vilkårsbrudd.⁵⁵

Godkjenner ikke ungdommen foreslåtte innskjerpingsvilkår ved gjentatte vilkårsbrudd, kan imidlertid alternative reaksjoner vurderes⁵⁶, se nedenfor.

⁵³ Se [§ 31 annet ledd bokstav c\)](#) og [§ 33 annet ledd bokstav c\)](#).

⁵⁴ *Mal i Elements*

⁵⁵ Se [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 133](#) og Morten Holmboe Konfliktrådsloven, kommentarutgave, 1. utg. 2016, side 155 flg.

⁵⁶ Ungdomskoordinator kan da vurdere om bruddet bør møtes med en annen reaksjon, og i ytterste konsekvens overføre saken til kriminalomsorgens regionale nivå eller påtalemyndigheten. Se eksempelvis Morten Holmboe, Konfliktrådsloven, kommentarutgave, 1. utg. 2016 side 156.

5 Alternative reaksjoner ved gjentatte vilkårsbrudd

5.1 Utgangspunkt

[Konfliktrådsloven § 31 tredje ledd, jf. første og annet ledd](#) (ungdomsstraff) og [§ 33 tredje ledd, jf. første og annet ledd](#) (ungdomsoppfølging) regulerer hvordan gjentatte vilkårsbrudd skal håndteres.

Dersom ungdommen begår nye vilkårsbrudd kan det på samme måte som ved første vilkårsbrudd, reageres med en muntlig advarsel⁵⁷, se punkt [4.1](#). Videre kan ungdomskoordinator innkalle til bruddsamtale og fastsette innskjerpingvilkår dersom vilkårene for dette er til stede, se punkt [4.2](#) og [4.3](#). Nye brudd bør ses i sammenheng med tidligere brudd i vurderingen av om muntlig advarsel eller bruddsamtale er en tilstrekkelig reaksjon. Det samme gjelder spørsmålet om det bør fastsettes innskjerpingvilkår.⁵⁸

I tillegg til nevnte reaksjoner kan det ved gjentatte vilkårsbrudd avholdes et nytt ungdomsstormøte for å lage en ny ungdomsplan, se punkt [5.2](#). Videre kan straffegjennomføringen avbrytes og saken overføres kriminalomsorgens regionale nivå (ungdomsstraff) eller påtalemyndigheten (ungdomsoppfølging), se punkt [5.3](#). Det er et krav om at det er avholdt bruddsamtale eller fastsatt innskjerpingvilkår før nye vilkårsbrudd kan møtes med disse reaksjonene.⁵⁹ Det er ikke et krav at ungdommen har brutt det samme vilkåret.

5.2 Nytt ungdomsstormøte/ ny ungdomsplan

5.2.1 Når bør det lages ny ungdomsplan?

Ved gjentatte vilkårsbrudd kan ungdomskoordinator «kalle inn til et nytt ungdomsstormøte». Det vil i praksis si å lage en ny ungdomsplan. Planen signeres i et møte med deltakerne i det nye oppfølgingsteamet.

Dette kan særlig være en aktuell reaksjon der det ikke er ungdommens motivasjon eller vilje til å gjennomføre tiltakene som er årsaken til bruddene.⁶⁰ Ved å lage en ny ungdomsplan kan man forsøke å motvirke nye brudd ved å fastsette nye og mer hensiktsmessige tiltak.⁶¹

Eksisterende tiltak kan endres og det kan tilføyes helt nye tiltak. Det kan for eksempel legges til tiltak som møter nye utfordringer som er avdekket hos ungdommen. Endringene kan knytte seg direkte til bruddene, eller de bakenforliggende årsakene for dette.

⁵⁷ Se eksempelvis [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 133](#) og [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 10.8.4.1 side 70](#).

⁵⁸ Se eksempelvis Morten Holmboe, Konfliktrådsloven, kommentarutgave, 1. utg. 2016 side 156.

⁵⁹ Se [konfliktrådsloven § 31 tredje ledd](#) og [§ 33 tredje ledd](#) samt [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 133](#) og [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 10.8.4.1 side 71](#).

⁶⁰ Se [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 133](#).

⁶¹ Se [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 13.1 side 95](#).

I enkelte tilfeller kan det også tenkes at et eller flere av vilkårsbruddene har gått utover fornærmede. I så fall kan det også være aktuelt å gjennomføre en ny gjenopprettende prosess med fornærmede, og eventuelt inngå en ny avtale.

5.2.2 Innkalling

Møtet for å lage ny ungdomsplan skal avholdes så snart som mulig etter at ungdomskordinator fikk beskjed om vilkårsbruddet. Gjøres innkalling per telefon/SMS, skal dette journalføres og følges opp med en skriftlig innkalling.⁶²

Ved ungdomsstraff kreves det at politiets og kriminalomsorgens representant i oppfølgingsteamet samtykker til at det lages ny ungdomsplan.⁶³ Ungdomskordinator skal journalføre at samtykke er innhentet.

Innkalling sendes ungdom og verger,⁶⁴ samt oppfølgingsteamet og eventuelle nye deltakere til oppfølgingsteamet. Fornærmede og verger⁶⁵ innkalles kun hvis det skal gjennomføres en ny gjenopprettende prosess mellom ungdommen og fornærmede. Ved ungdomsstraff⁶⁶ kan forsvarer delta som støtteperson under i forbindelse med utarbeidingen av ny ungdomsplan.⁶⁷ Det samme gjelder bistandsadvokat ved eventuell gjenopprettende prosess med fornærmede.

5.2.3 Gjennomføring

Ungdomskordinator leder møtet.

Den nye ungdomsplanen skal signeres av ungdomskordinator, ungdom og verger. Den nye versjonen vil være gjeldende fra signeringstidspunktet. Ny ungdomsplan skal journalføres.

Det skal skrives referat⁶⁸ fra møtet. Referatet skal journalføres.

Kopi av referat og ny versjon av ungdomsplanen sendes ungdom og verger med kopi til oppfølgingsteamet og eventuelt forsvarer, se punkt [5.2.2](#).

5.2.4 Ungdommen møter ikke

Møter ikke ungdommen til møtet, er dette et brudd på [konfliktrådsloven § 27 første ledd bokstav a\)](#), se punkt [2.2.1](#).

⁶² *Mal i Elements*

⁶³ Jf. [konfliktrådsloven § 31 tredje ledd](#).

⁶⁴ Se Sekretariatet for konfliktrådenes veileder: «Verger i konfliktrådssaker» av 29. juni 2017 side 7.

⁶⁵ Se Sekretariatet for konfliktrådenes veileder: «Verger i konfliktrådssaker» av 29. juni 2017 side 8.

⁶⁶ Ved ungdomsoppfølging må behovet for advokatbistand vurderes konkret etter [straffeprosessloven § 100 annet ledd](#), det vil si at det vurderes om det er særlige grunner til å oppnevne forsvarer i den enkelte saken, jf. [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 10.6.2.3 side 67](#).

⁶⁷ Jf. [konfliktrådsloven § 24](#), jf. [§ 15](#).

⁶⁸ *Mal i Elements*

Ungdomskoordinator skal straks forsøke å kontakte ungdommen for å avklare årsaken til fraværet. Ungdomskoordinator må samtidig forsikre seg om at innkallingen er sendt riktig adresse. Alle forsøk på å kontakte ungdommen skal journalføres. Det samme gjelder øvrige opplysninger ungdomskoordinator mottar om ungdommens fravær, se punkt [2.4](#).

Ungdomskoordinator skal på bakgrunn av mottatt informasjon, vurdere om straffegjennomføringen skal avbrytes, se punkt [5.4](#). Ungdomskoordinator må samtidig avgjøre videre håndtering av saken, se punkt [5.1](#).

Det vil særlig være aktuelt å innkalle til nytt møte dersom ungdommen ikke kan bebreides for manglende oppmøte. I så fall skal ny innkalling fortrinnsvis sendes senest tre dager etter opprinnelig møtetidspunkt, se punkt [5.2.2](#).

I andre tilfeller kan ungdomskoordinator eventuelt innkalle ungdommen til en bruddsamtale, se punkt [4.2](#), eller overføre saken til kriminalomsorgens regionale nivå (ungdomsstraff) eller påtalemyndigheten (ungdomsoppfølging), se punkt [5.3](#). For øvrig må det vurderes om ungdommens manglende oppmøte i realiteten innebærer at ungdommen har trukket samtykket til straffegjennomføringen, se punkt [6.2](#).

5.2.5 Ungdommen godkjenner ikke endringer i ungdomsplanen

Dersom ungdommen møter, men ikke godkjenner endringer i ny ungdomsplan, vil den gamle ungdomsplanen fortsette å gjelde, se punkt [6.1](#) siste avsnitt. I en slik situasjon må ungdomskoordinator vurdere om saken skal overføres kriminalomsorgens regionale nivå (ungdomsstraff) eller påtalemyndigheten (ungdomsoppfølging).

5.3 Avslutning av straffegjennomføring pga. vilkårsbrudd

5.3.1 Når bør straffegjennomføringen avsluttes i konfliktrådet?

Ungdomskoordinator må foreta en konkret vurdering av om vilkårsbruddene bør føre til at straffegjennomføringen avsluttes.⁶⁹ Bruddenes alvorlighet og eventuelt hyppighet, tiden som er gått fra ungdomsplanen ble fastlagt og omfanget av planen er sentrale momenter i vurderingen. Det må også vurderes om nye brudd kan forhindres ved at det i stedet innkalles til et møte for å lage ny ungdomsplan,⁷⁰ se punkt [5.2](#).

Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er reaksjoner som velges av ungdommen. Motivasjon for deltagelse er avgjørende for gjennomføringen. Både ungdomskoordinator og oppfølgingsteamet har et ansvar for å motivere. Viser ungdommen gjennom bruddene liten eller ingen motivasjon, bør

⁶⁹ Se [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 14.5 side 177 flg.](#)

⁷⁰ Se [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 13.1 side 95.](#)

straffegjennomføringen avsluttes.⁷¹ Det vises for øvrig til punkt [3.3](#). Selv om det gjenstår lite av gjennomføringstiden skal straffegjennomføringen avsluttes når vilkårene for øvrig er til stede.

Ungdomskoordinator kan ved behov drøfte om straffegjennomføringen bør avsluttes med de andre deltakerne i oppfølgingsteamet.⁷² Ungdomskoordinator kan i tillegg rådføre seg med KOG.

5.3.2 Ungdomsstraff: Saken overføres til kriminalomsorgen⁷³

Dersom ungdomskoordinator mener at en ungdomsstraff skal avsluttes, skal saken overføres til kriminalomsorgens regionale nivå som vil bringe saken inn for retten. Overføring av sak til kriminalomsorgens regionale nivå krever samtykke fra politiets og kriminalomsorgens representant i oppfølgingsteamet. Ungdomskoordinator skal journalføre at samtykke er innhentet før saken overføres. Hvis samtykke er innhentet muntlig, skrives et notat om dette. Dersom straffegjennomføringen skal avsluttes både på grunn av vilkårsbrudd og nye straffbare handlinger, sendes saken til påtalemyndigheten i stedet for til kriminalomsorgen.

Før det treffes beslutning om å overføre saken, skal ungdomskoordinator muntlig informere kriminalomsorgens regionale nivå om at melding om brudd vil bli oversendt. Det bør redegjøres for hovedtrekkene i saken, og så langt som mulig avklares om kriminalomsorgen er enig i avgjørelsen. Man unngår da at ungdommen får unødig avbrudd i straffegjennomføringen dersom kriminalomsorgen skulle være uenig i ungdomskoordinatoren vurdering. Tidspunkt for, og hovedtrekkene i samtalen skal journalføres.

Ungdomskoordinator skal deretter avbryte straffegjennomføringen i konfliktrådet dersom dette ikke allerede er gjort, se eksempelvis punkt [4.2.3](#) og [5.2.4](#) samt punkt [5.4](#). Straffegjennomføringen må avbrytes for å hindre at gjennomføringstiden fortsetter å løpe.

Ungdom og verger skal samtidig informeres⁷⁴ om at straffegjennomføringen er avbrutt og at saken vil bli overført kriminalomsorgens regionale nivå. Brevet kan med fordel overrekkes personlig i møte med ungdommen. Kopi sendes oppfølgingsteamet, og brevet og eventuell samtale med ungdommen skal journalføres. KOG kan eventuelt orienteres om at saken er overført.

Melding om brudd⁷⁵ med vedlegg skal oversendes kriminalomsorgens regionale nivå så snart som mulig og senest 14 dager etter at det ble tatt beslutning om å avslutte ungdomsstraffen. Meldingen signeres av ungdomskoordinator og konfliktrådsleder. Kopi sendes ungdom og verger. Fra det tidspunkt saken er overført, er det kriminalomsorgens regionale nivå som er ansvarlig for videre saksgang. Ungdomskoordinator skal henvise ungdom og verger til saksansvarlig jurist ved regionalt nivå ved spørsmål om sakens status. Ungdomskoordinator skal snarest kontakte saksansvarlig jurist dersom ungdomskoordinator blir kjent med forhold som ungdomskoordinator mener er av betydning for kriminalomsorgens vurdering.

⁷¹ Se [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 133](#).

⁷² Hensynet til barnets beste tilsier at ungdommen normalt ikke bør være tilstede under slike drøftelser. Det bør også vurderes om det er hensiktsmessig at spørsmålet om avslutning drøftes med de deltakere i oppfølgingsteamet som tilhører ungdommens private nettverk.

⁷³ Se [konfliktrådsloven § 31 tredje ledd](#).

⁷⁴ **Mal i Elements**

⁷⁵ **Mal i Elements**

Saken avsluttes i konfliktrådets saksbehandlingssystem dersom domstolen kommer til at straffen skal omgjøres.

5.3.3 Ungdomsoppfølging: Saken overføres til påtalemyndigheten⁷⁶

Dersom ungdomskoordinator mener at en ungdomsoppfølging skal avsluttes, skal saken returneres til påtalemyndigheten som vil fatte en ny påtalebeslutning eller bringe saken inn for retten. Før det treffes beslutning om å overføre saken, skal ungdomskoordinator informere påtalemyndigheten muntlig om at melding om brudd vil bli oversendt. Det bør redegjøres for hovedtrekkene i saken, og så langt som mulig avklares om påtalemyndigheten er enig i avgjørelsen. Man unngår da at ungdommen får unødig avbrudd i straffegjennomføringen dersom påtalemyndigheten skulle være uenig i ungdomskoordinatoren vurdering. Tidspunkt for, og hovedtrekkene i samtalen skal journalføres.

Ungdomskoordinator skal deretter avbryte straffegjennomføringen i konfliktrådet dersom dette ikke allerede er gjort, se eksempelvis punkt [4.2.3](#) og [5.2.4](#) samt punkt [5.4](#). Straffegjennomføringen må avbrytes for å hindre at gjennomføringstiden fortsetter å løpe.

Ungdom og verger skal samtidig informeres⁷⁷ om at straffegjennomføringen er avbrutt og at saken vil bli overført til påtalemyndigheten. Brevet kan med fordel overrekkes personlig i møte med ungdommen. Kopi sendes oppfølgingsteam, eventuelt orienteres KOG. Brevet og eventuell samtale med ungdommen skal journalføres.

Melding om brudd⁷⁸ med vedlegg skal oversendes påtalemyndigheten så snart som mulig og senest 14 dager etter at det ble tatt beslutning om å avslutte ungdomsoppfølgingen. Meldingen signeres av ungdomskoordinator og konfliktrådsleder. Kopi sendes ungdom og verger. Fra det tidspunkt saken er overført, er det påtalemyndigheten som er ansvarlig for videre saksgang. Ungdomskoordinator skal henvise ungdom og verger til ansvarlig påtalejurist ved spørsmål om sakens status. Ungdomskoordinator skal snarest kontakte ansvarlig påtalejurist dersom ungdomskoordinator blir kjent med forhold som ungdomskoordinator mener er av betydning for påtalemyndighetens vurdering.

Saken avsluttes i konfliktrådets saksbehandlingssystem dersom domstolen eller påtalemyndigheten kommer til at straffen skal omgjøres.

⁷⁶ Se [konfliktrådsloven § 33 tredje ledd](#).

⁷⁷ *Mal i Elements*

⁷⁸ *Mal i Elements*

5.4 Avbrudd av straffegjennomføringen⁷⁹

[Konfliktrådsloven § 31 fjerde ledd](#) (ungdomsstraff) og [§ 33 fjerde ledd](#) (ungdomsoppfølging) regulerer ungdomskoordinatorers adgang til å avbryte straffegjennomføringen ved vilkårsbrudd.

Ungdomskordinator kan beslutte å avbryte straffegjennomføringen dersom ungdommen ikke møter til bruddsamtale. Det samme gjelder dersom ungdommen, etter at bruddsamtale er gjennomført, på nytt bryter kravene.⁸⁰ Se for øvrig punkt [4.2.3](#), [5.2.4](#), [5.3.2](#) og [5.3.3](#) ovenfor.

En beslutning om avbrudd sikrer at gjennomføringstiden ikke løper når ungdommen ikke følger opp sine forpliktelser under straffegjennomføringen.

Ungdomskordinator skal før det treffes beslutning om avbrudd, forsikre seg om at ungdommens fravær ikke kan begrunnes i helsemessige årsaker eller andre særlig tungtveiende grunner.⁸¹

Ungdom og verger skal informeres⁸² samtidig som beslutningen treffes. Kopi av brevet sendes oppfølgingsteamet. Eventuelt orienteres KOG.

Eventuelle møter ungdommen deltar på når straffegjennomføringen er avbrutt vil ikke regnes som en del av straffegjennomføringen. Det er derfor viktig at ungdom og verger gjøres kjent med dette, og at det journalføres at det er gitt slik informasjon. Eventuelle samtaler skal referatføres. Referatet skal journalføres. Se for øvrig nærmere om iverksettelse i punkt [5.6](#).

5.5 Fradrag ved omgjøring⁸³

Representant for kriminalomsorgen eller påtalemyndigheten (aktor) bør fremsette et konkret begrunnet forslag til fradrag for gjennomført straff, slik at retten får et tilstrekkelig grunnlag for en selvstendig vurdering. Dette vil blant annet basere seg på ungdomskoordinatorers beskrivelse av faktisk hendelsesforløp.

⁷⁹ I tillegg til situasjonene nevnt i punkt [3.6](#), avbrytes også straffegjennomføringen automatisk dersom kriminalomsorgens regionale nivå sender en begjæring om fullbyrding av den subsidiære fengselsstraffen til retten, jf. [konfliktrådsloven § 31 tredje ledd](#) (ungdomsstraff), eller dersom påtalemyndigheten beslutter at straffeforfølgningen skal gjenopptas eller sender en begjæring om fastsettelse av nye vilkår eller fullbyrding av straffen til retten, jf. [konfliktrådsloven § 33 tredje ledd](#) (ungdomsoppfølging). Bestemmelsene antas imidlertid å være av mindre praktisk betydning, så lenge ungdomskordinator alltid skal beslutte avbrudd før saken overføres kriminalomsorgens regionale nivå eller påtalemyndigheten, se punkt [5.3.2](#) og [5.3.3](#).

⁸⁰ Jf. [konfliktrådsloven § 31 fjerde ledd](#) (ungdomsstraff) og [§ 33 fjerde ledd](#) (ungdomsoppfølging).

⁸¹ Dersom fraværet kan begrunnes i helsemessige årsaker eller det foreligger andre særlig tungtveiende grunner, skal ungdomskordinator vurdere om straffegjennomføringen i stedet må avbrytes i medhold av [konfliktrådsloven § 30](#).

⁸² **Mal i Elements**

⁸³ Se tilsvarende utgangspunkt i [Sekretariatet for konfliktrådenes veileder av 14. januar 2019 \(nr. 1/2019\)](#) punkt 3.4.

Sentralt for rettens vurdering vil være hvor stor del av ungdomsplanen som er gjennomført. Det skal imidlertid ikke foretas noen avkortning time for time som ved samfunnsstraff.⁸⁴ Dersom samtlige tiltak i ungdomsplanen er fulgt, kan det være naturlig å ta utgangspunkt i en forholdsmessig reduksjon (avbrudd etter halv tid omgjøres til soning av halve den subsidiære fengselsstraff). I motsatt fall, kan det være nærliggende å foreta en reduksjon i det forholdsmessige fradraget, der man ser hen til hvor mange av tiltakene i ungdomsplanen ungdommen faktisk har gjennomført, og i hvilket omfang.

Ifølge forarbeidene skal det også tas i betraktning at det er gjennomført et gjenopprettende møte som en del av straffen.⁸⁵ Det antas imidlertid at det ikke bør vektlegges særlig i ungdommens disfavør dersom fornærmede ikke har ønsket å møte til et gjenopprettende møte.

5.6 Iverksettelse av tidligere avbrutt straffegjennomføring

5.6.1 Generelt

Er årsaken til avbrudd, se punkt [5.4](#), ikke lenger til stede, skal straffegjennomføringen iverksettes så snart som mulig.

Gjennomføringstiden begynner å løpe på ny når gjennomføringen av ungdomsplanen starter igjen.⁸⁶ Det vil si fra ungdommen møter til eventuell bruddsamtale, se punkt [4.2](#), møter i oppfølgingsteam eller møte for å lage ny ungdomsplan, se punkt [5.2](#).

Hvorvidt straffegjennomføringen kan iverksettes i bruddsamtalen må vurderes konkret, og avhenger blant annet av om det er behov for å orientere oppfølgingsteamet før oppstart.

Hvis det er behov for å utarbeide en ny ungdomsplan skal det innkalles til et møte for å fastsette planen, så lenge vilkårene for det er til stede. I øvrige tilfeller kan straffegjennomføringen iverksettes ved et nytt møte i oppfølgingsteam.

Har straffegjennomføringen vært avbrutt over en lengre periode, må det vurderes om det er behov for å avholde en kartleggingssamtale i forkant av iverksettelse for å avklare ungdommens livssituasjon og oppfølgingsbehov. Merk at eventuelle kartleggingssamtaler før iverksettelse ikke regnes som en del av gjennomføringstiden, se punkt [5.4](#) siste avsnitt.

Det bør referatføres at det er bestemt at straffegjennomføringen skal starte igjen. Oppstartdato vil være dato for møtet. I tillegg skal det treffes en formell beslutning⁸⁷ om iverksettelse.

Sluttdato for straffegjennomføringen vil forskyves tilsvarende tiden saken har vært avbrutt.

⁸⁴ Se [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 14.1 side 166](#) og også Morten Holmboe, Konfliktrådsloven, kommentarutgave, 1. utg. 2016, side 160.

⁸⁵ Se [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 10.13.3 side 133](#).

⁸⁶ Se [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 13.1 side 96](#).

⁸⁷ *Mal i Elements*

5.6.2 Når sak returneres fra kriminalomsorgen eller påtalemyndigheten

Dersom straffegjennomføringen skal iverksettes igjen som følge av beslutning fattet av kriminalomsorgens regionale nivå, påtalemyndigheten eller domstolen, skal saksansvarlig jurist/ansvarlig påtalejurist eller vedkommende denne utpeker, snarlig sende begjæring om iverksettelse til konfliktrådet.

Ungdomskoordinator skal så snart som mulig,⁸⁸ og fortrinnsvis innen én uke etter mottak av begjæring om iverksettelse, sende brev⁸⁹ til ungdom og verger med informasjon om at ungdomsstraffen/ungdomsoppfølgingen skal starte opp igjen. Kopi sendes oppfølgingsteamet.

Ungdomskoordinator bør samtidig vurdere om det er behov for å avholde kartleggingssamtale før det innkalles til et nytt møte i oppfølgingsteamet eller ungdomsstormøte for iverksettelse av straffegjennomføringen.

⁸⁸ Det kreves at saken formelt returneres fra kriminalomsorgens regionale nivå/påtalemyndigheten før konfliktrådet kan iverksette straffegjennomføringen igjen.

⁸⁹ *Mal i Elements*

6 Andre beslektede årsaker til avslutning

Dersom det ikke oppnås enighet om innholdet i ungdomsplanen, er forutsetningen for straffereaksjonen ikke oppfylt. Det samme gjelder dersom ungdom/verger trekker samtykket.

Disse situasjonene er i utgangspunktet ikke definert som vilkårsbrudd etter [konfliktrådsloven § 31](#) og [§ 33](#), men omtales likevel kort i det følgende.

6.1 Ungdomsplan kommer ikke i stand

[Konfliktrådsloven § 25 fjerde og femte ledd](#) omfatter de tilfellene der det ikke oppnås enighet om innholdet i ungdomsplanen. Typisk vil det være der ungdommen ikke tar inn over seg den handlingen som er begått og hva slags tiltak som er nødvendig å ta inn i ungdomsplanen.⁹⁰

Kommer ikke ungdomsplan i stand, skal ungdomskoordinator overføre ungdomsstraffesaken til kriminalomsorgens regionale nivå. Sak som gjelder ungdomsoppfølging returneres påtalemyndigheten.

Ungdom og verger skal informeres samtidig som beslutningen treffes. Kopi av brevet sendes eventuelt oppfølgingsteamet. KOG orienteres ved behov.

Fra det tidspunkt saken er returnert, er det kriminalomsorgens regionale nivå (ved ungdomsstraff) eller påtalemyndigheten (ved ungdomsoppfølging) som er ansvarlig for videre saksgang. Ungdomskoordinator skal henvise ungdom og verger til saksansvarlig jurist/ansvarlig påtalejurist ved spørsmål om sakens status. Videre skal ungdomskoordinator snarest kontakte saksansvarlig jurist/ansvarlig påtalejurist dersom ungdomskoordinator blir kjent med forhold som ungdomskoordinator mener er av betydning for kriminalomsorgens/påtalemyndighetens vurdering.

Straffegjennomføringen avsluttes i konfliktrådets saksbehandlingssystem dersom domstolen eller påtalemyndigheten kommer til at straffegjennomføringen skal avsluttes.

For det tilfelle at det ikke oppnås enighet om innholdet i ny ungdomsplan ved gjentatte brudd, se punkt [5.2.5](#). Hvis ungdommen ikke samtykker til ny ungdomsplan vil den opprinnelige ungdomsplanen fortsette å gjelde, og [konfliktrådsloven § 25 fjerde og femte ledd](#) kommer da ikke til anvendelse.⁹¹

⁹⁰ Se [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 13.1 side 93](#). Manglende bidrag fra andre aktører skal ikke medføre at saken sendes tilbake. I slike tilfeller må ungdomsstormøtet fortsette arbeidet med å komme frem til en omforent plan.

⁹¹ Se blant annet Morten Holmboe, Konfliktrådsloven, kommentarutgave, 1. utg. 2016 side 159.

6.2 Ungdommen trekker samtykket til straffegjennomføringen

Det er en forutsetning for idømmelse av ungdomsstraff⁹² og idømmelse/ileggelse av ungdomsoppfølging⁹³ at ungdom og verger samtykker.

Samtykket skal omfatte både ileggelse av reaksjonen og deltakelse under straffegjennomføringen. Samtykket må omfatte at ungdommen aksepterer at de faktiske forhold han/hun eventuelt blir funnet skyldig i legges til grunn i ungdomsstormøtet, og den videre straffegjennomføringen.⁹⁴

Ungdommen kan trekke samtykket til straffereaksjonen både før iverksettelse og underveis i straffegjennomføringen. Samtykket kan trekkes ved at ungdommen sier dette uttrykkelig, eller at ungdommen viser en slik adferd at dette må legges til grunn. Et eksempel på sistnevnte kan være at ungdommen før iverksettelse gjentatte ganger ikke har latt seg kontakte eller ikke møter til kartleggingssamtaler mv. Merk at underveis i straffegjennomføringen vil det at ungdommen ikke møter til avtaler som utgangspunkt håndteres som vilkårsbrudd, se punkt [2](#) og [3](#).

Hvis ungdomskoordinator oppfatter at ungdommen⁹⁵ trekker samtykket til reaksjonen, skal ungdom og verger, innkalles til en samtale. Det er viktig at ungdommen får god informasjon om konsekvensene av at samtykket trekkes. Det skal skrives referat fra samtalen.

Fastholder ungdommen under samtalen at samtykket er trukket, skal ungdommen signere en erklæring om trukket samtykke.⁹⁶ Ungdomskoordinator skal deretter overføre saken til kriminalomsorgens regionale nivå (ungdomsstraff) eller returnere den til påtalemyndigheten (ungdomsoppfølging).

Møter ikke ungdommen til samtale, må ungdomskoordinator også vurdere om saken skal overføres som nevnt. Det er i så fall viktig at ungdomskoordinator har forsøkt å kontakte ungdommen for å avklare årsaken til fraværet. Ungdomskoordinator må samtidig forsikre seg om at innkallingen er sendt riktig adresse. Alle forsøk på å kontakte ungdommen skal journalføres. Det samme gjelder øvrige opplysninger som ungdomskoordinator mottar om ungdommens fravær.

Før saken overføres skal ungdomskoordinator avbryte straffegjennomføringen i konfliktrådet (forutsatt at den er iverksatt). Ungdom og verger skal informeres om at konfliktrådet har besluttet om å overføre saken til kriminalomsorgen/påtalemyndigheten. Kopi av brevet sendes eventuelt oppfølgingsteamet. KOG orienteres ved behov.

Fra det tidspunkt saken er overført, er det kriminalomsorgens regionale nivå (ved ungdomsstraff) eller påtalemyndigheten (ved ungdomsoppfølging) som er ansvarlig for videre saksgang. Ungdomskoordinator skal henvise ungdom og verger til saksansvarlig jurist/ansvarlig påtalejurist ved spørsmål om sakens status. Videre skal ungdomskoordinator snarest kontakte saksansvarlig

⁹² Jf. [konfliktrådsloven § 11 siste ledd](#), jf. [straffeloven § 52a bokstav c](#)).

⁹³ Jf. [konfliktrådsloven § 11 siste ledd](#), jf. [straffeloven § 34 tredje ledd](#), jf. [§ 37 første ledd bokstav j](#)), [straffeprosessloven § 69 tredje ledd](#), jf. [straffeloven § 37 første ledd bokstav j](#)), [straffeloven § 53 fjerde ledd](#), jf. [§ 37 første ledd bokstav j](#)) samt [straffeprosessloven § 71a annet ledd](#).

⁹⁴ Se [Prop. 135 L \(2010-2011\) punkt 14.1 side 163](#), [Prop. 57 L \(2013-2014\) punkt 10.4.3 side 60 flg.](#) samt [HR-2016-1364-A](#).

⁹⁵ Det er tilstrekkelig at ungdommen trekker samtykket.

⁹⁶ **Mal i Elements**

jurist/ansvarlig påtalejurist dersom ungdomskordinator blir kjent med forhold som ungdomskordinator mener er av betydning for kriminalomsorgens/påtalemyndighetens vurdering.

Straffegjennomføringen avsluttes i konfliktrådets saksbehandlingssystem dersom domstolen eller påtalemyndigheten kommer til at straffegjennomføringen skal avsluttes.